

'Aantal levend geboren biggen mag niet meer zijn dan aantal spenen'

Nachtdiensten voor maximaal vitale biggen

De laatste jaren weet Rik Rotink de biggensterfte in de kraamstal onder de 6 procent te houden en daarmee onder de waarde van 10,5 procent die in 2009 door de Stuurgroep Bigvitaliteit als streefwaarde werd aangeduid. De zeugenhouder weet de uitval zo laag te houden door heel veel aandacht te hebben voor het werpproces.

Even buiten de buurtschap Barlo in de gemeente Aalten ligt het 1.000 zeugen tellende bedrijf van Rik Rotink. Op het moment van de afspraak zijn de zeugen net gespeend. Een periode van relatieve rust. Biggensterfte laag houden, moet, is Rotinks stellige overtuiging. Rotink weet de laatste jaren in de kraamstal een uitval van onder de 6 procent te realiseren. De zeugenhouder wijst een aantal

zaken aan die er mede voor zorgen dat de uitval laag is; dat zijn onder meer de keuze voor bepaalde genetica en voer en de inzet van personeel.

Meerwekensysteem

Toen Rotink begon op dit bedrijf waren er 500 zeugenplaatsen en werd er gewerkt in een 3-wekensysteem. In

2012 werd een nieuwe stal in gebruik genomen en verdubbelde het aantal zeugen. Op dat moment werd gekozen voor een 4-wekensysteem. Er zijn dan minder kraamhokken nodig waardoor de investering lager ligt en voor de gelten is drie weken zogen lang genoeg. „Ik geloof heilig in een meerwekensysteem”, zegt Rotink. De zeugenhouder heeft op het bedrijf twee vaste medewerkers in

◀ Rik Rotink brengt veel tijd door in de kraamstal. In de werpweek draait hij drie nachtdiensten om de bigoverleving te maximaliseren.

De kraamhokken zijn voorzien van een onderkruip met daaronder sensorvoeding. Door de inzet van sensorvoeding heeft Rotink de moederloze opfok in een rescue deck weten te verminderen.

dienst en vier zzp'ers. In het ritme van het 4-wekensysteem zijn er twee drukke weken: met spenen, insemineren, werpen en het behandelen van de biggen, daarna volgen twee rustige weken. Omdat het ritme continu herhaalt, kunnen ook de zzp'ers al ruim van te voren het werk op het Aaltense bedrijf inplannen. De twee vaste medewerkers, een van de zzp'ers en Rotink zelf, rouleren de weekenddiensten. In het werken met personeel geeft een meerwekensysteem

ook een plus. In het 4-wekensysteem ligt er maar één leeftijdsgroep biggen in de kraamstal en liggen twee leeftijdsgroepen in de biggenafdelingen. Hierdoor is het gemakkelijker hygiënisch te werken. Binnen de leeftijdsgroepen wordt op dit bedrijf met aparte kleurcodes gewerkt. Vanuit de gespeende biggenafdelingen mag je niet naar de kraamafdelingen. Wie dit - sporadisch - vergeet, moet op gebak trakteren.

Zorg rondom het werpen

Behalve in meerwekensystemen gelooft Rotink ook in het draaien van nachtdiensten. Hard maken kan hij het niet, maar hij vermoedt dat het aantal doodgeborenen biggen anders misschien wel zou

verdubbelen. In de werpweek draait Rotink drie nachtdiensten. De nacht van maandag op dinsdag valt meestal wel mee. Rotink geeft aan dan vaak tot een uur of 11 bezig te zijn met het insemineren waarna hij een ronde maakt door de kraamstallen. Als hij pech heeft is er dan een zeug aan het werpen en helpt hij bij het afhalen van de biggen. Vaker is het zo dat de wekker 's nachts twee keer gaat voor een controlerondje. De nacht van dinsdag op woensdag volgt hetzelfde ritme.

Zeugen die op woensdagmorgen nog geen zog hebben, worden ingeleid zodat alle biggen op donderdagavond geboren zijn. Gemiddeld werpen 80 zeugen vóór de woensdagnacht, 70 in de nacht van woensdag op donderdag en nog eens 50 zeugen op donderdag overdag. De nacht van woensdag op donderdag is zwaar; een dienst van 18 tot 6 uur. De afstanden in de stallen zijn groot. Rotink vertelt dat hij na de eerste paar nachtdiensten kramp in de benen had van het vele lopen. Het is volgens de zeughouder ideaal wanneer een ronde langs alle kraamhokken drie kwartier in beslag neemt, maar vaker is dat een uur. Op de werpdagen en -nachten haalt de zeughouder of medewerker biggen

van de werpende zeugen af, legt direct kleine biggen (nat) over en registreert de tijden waarop hij de handelingen heeft verricht. „Wanneer een big dan toch doodgeboren wordt, kan ik aan de kaart zien dat we er alles aan gedaan hebben.“

Doordat continu iemand aanwezig is, lukt het ook nog wel eens om een big te redden die onder een zeug terecht gekomen is. „In de werpweek staat de radio in de kraamstal ook uit zodat je kunt

horen wat er gebeurt.“ Het ideaalbeeld van Rotink is een grote kraamafdeling zodat je overzicht hebt.

Attentiewaarde

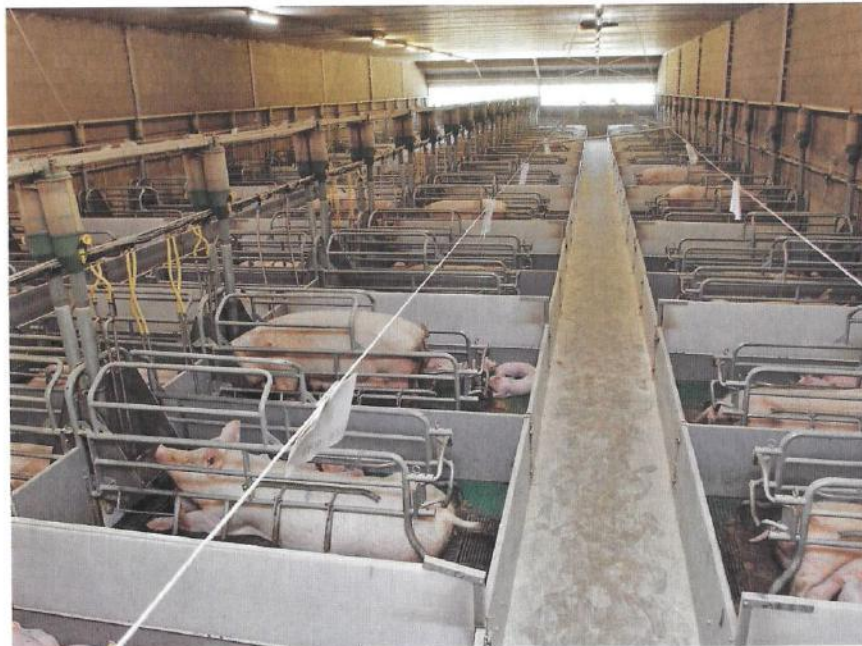
Om het zo overzichtelijk mogelijk te houden in de werpweek heeft het bedrijf een systeem voor de attentiewaarde in de kraamstal. Bij een zeug die aan het werpen is en waar al biggen afgehaald zijn, wordt een glijmiddelpot voor het hok gezet. Als een zeug begint met werpen, wordt de zeugenkaart op de onderkruip gelegd. Dat is gemakkelijk met schrijven en je weet door het missen van de kaart meteen waar je moet zijn. Bij een zeug die klaar is met werpen, wordt de kaart dubbelgevouwen verticaal ▶

Resultaten 2019

Aantal zeugen	1.000
Levend geboren biggen	15
Doodgeboren biggen	0,6
Gespeende big/zg/jr	35,2
Afbig-percentage	89
Lengte zoogperiode (dg)	21
Sterfte tot spenen (%)	6
Belangrijkste oorzaak sterfte:	
- doodliggen (%)	2
- niet levensvatbaar (%)	2
Dierdagdoseringen	3,2

Het ideaalbeeld van Rotink is één grote kraamafdeling voor een goed overzicht. Nu is hij nog veel tijd kwijt met het heen en weer lopen tussen de afdelingen.

Checklist Bigvitaliteit

De ingevulde checklist Bigvitaliteit van Rik Rotink staat op www.pigbusiness.nl. Daar vindt u ook een leeg document en de protocollen.

aan de lijn gehangen. Vervolgens gaat de kaart horizontaal na het slijpen van de tandjes. Het slijpen van de tandjes draagt ook bij in een verminderde uitval door doodliggen, zegt de zeugenhoudster. Wanneer een big doodgelegd is, controleert Rotink altijd of de tandjes wel goed geslepen waren. „Eigenlijk slijpen we in de nacht geen tandjes. Maar dat doen we wel wanneer een zeug in een eerdere worp of bij de huidige worp veel

biggen heeft doodgelegd, of wanneer we al een paar biggen levend onder een zeug vandaan hebben gehaald. Ik merk dat het rust geeft.”

Moederloze opfok

Als het aan Rotink ligt, gaat bij de fokkerij de nadruk van het aantal levend geboren biggen af. „Als er een levende big extra geboren wordt, dan moet die extra speen er ook zijn”, meent de zeugenhoudster. „Persoonlijk wil ik niet meer levend geboren biggen dan dat er spenen aan de zeug zitten.” De gelten voor het bedrijf van Rotink komen van het bedrijf van zijn broer. Op het bedrijf in Aalten wordt gewerkt met TN70-zeugen. „In de

fokkerij hebben we nooit gekeken naar een plus in levend geboren biggen. Wel naar bigvitaliteit, aantal doodgeboren biggen, moedereigenschappen en het aantal spenen.” Gemiddeld hebben de zeugen 15,5 spenen. De eerste worps 16 spenen en oudere dieren 15 spenen. De zeugenhoudster ziet ook niks in structurele moederloze opfok. Direct na het werpen legt Rotink de kleinste biggen bij een gelt, maximaal 14 per gelt zodat

er weinig concurrentie is bij het drinken. Gemiddeld gaan er per 200 zeugen, biggen van 4 zeugen naar rescue decks. Sinds het gebruik van sensorvoeding in de kraamstal heeft Rotink de moederloze opfok met 50 procent weten terug te dringen en hij vindt de biggen veel uniformer.

Gebrek aan spek

De vleesrijkere zeug waar de laatste jaren mee gewerkt wordt, heeft volgens Rotink ook nadelen. „We hebben veel te veel alleen naar het gewicht gekeken en nauwelijks naar de spekdikte.” Door het voer te veranderen heeft Rotink makkelijk 2 millimeter meer spek weten

te bereiken en daardoor onder meer een hoger afbig-percentage. „De zeug heeft gewoon meer reserves.”

In de dracht voert Rotink drie verschillende voeders. „De eerste maand ligt de nadruk op conditieherstel en een goede innesteling (wachtstalvoer), het dracht 1-voer is gebaseerd op rust in de zeug en spekopbouw (4,2 darmverteerbaar Lysine/EW) en in het dracht 2-voer in de laatste maand gaat het eiwit om-

hoog voor de groei van de biggen. Om de dieren na het spenen goed te laten herstellen, worden ze in de wachtstal in vier groepen verdeeld. De 38 magerste zeugen, 38 eerste worpszeugen, tweede en derde worpszeugen en oudere dieren. „Aan het eind van de wachtstalperiode willen we een uniforme groep zeugen hebben.”

Tekst: Joyce Cornelissen

Beeld: Susan Rexwinkel

Heeft u vragen en/of opmerkingen neem dan contact op met onze redactie via redactie@pigbusiness.nl of tel. 0314 - 62 64 38

Checklist Bigvitaliteit

Om met een frisse blik te kijken naar het bedrijf en het ook inzichtelijk te maken voor collega-varkenshouders, wordt de checklist Bigvitaliteit doorlopen.

Met de antwoorden uit deze lijst kunnen zeugenhouders zien welke maatregelen ze eventueel nog kunnen nemen om de biggensterfte op hun bedrijf te verlagen. De lijst is zo opgesteld dat vragen die met een 'nee' beantwoord worden, mogelijke verbeterpunten zijn.

Rotink heeft in de lijst maar een enkele keer 'nee', zoals bij de aanwezigheid van een balansvloer en het temperatuur van zeugen die niet goed eten. Ook worden de beertjes op het bedrijf wel

gecastreerd en de zeugenhoudster geeft aan dat de uitval na het spenen bij meer dan 5 procent van de biggen veroorzaakt wordt door diarree.

Onder het kopje 'management na geboorte' worden vijf van de zes vragen met 'nee' beantwoord. Zo worden de biggen op het bedrijf niet overgelegd, wordt niet volgens het protocol zorg rondom de geboorte gewerkt, passen ze geen split-suckling toe en ook wordt er gebruikgemaakt van moederloze opfok.

Ondanks dat weet de zeugenhoudster juist door de inzet van veel arbeid en goed diermanagement rondom het werpen veel biggensterfte te voorkomen.